

Finskan, ett hotat språk

Det är nästan ett axiom att man inte skall jämföra finskans och svenskans ställning i Sverige och Finland. Det är ett faktum att historia och lagstiftning är olika. Jovisst, men ändå kan det vara nyttigt att ta fasta på de likheter som finns. År 1999 blev finskan ett officiellt erkänt minoritetsspråk i Sverige, vilket ansågs vara ett stort steg framåt. Nu skall också det sverigefinska förvaltningsområdet utvidgas till att omfatta en allt större del av landet. På det området skall myndigheterna ha beredskap att ge en viss service på finska.

Det innebär att de finsktalande tar några steg i vår riktning. Språket har lagstadgade rättigheter på ett territorium där minoriteten är väl företrädd. Det innebär ändå inte att finskans framtid är tryggad i Sverige. Man talar gärna om 400 000 invandrare från Finland, men så många aktivt finsktalande finns inte mera. Eftersom Sverige saknar en tillförlitlig språkstatistik är det svårt att ange hur mycket assimileringssprocessen tärt på språkgruppens storlek.

Även om rättigheterna sakta ökar blir finskan inte mera något stort talat språk. Det beror på att försöken att skapa finska skolor eller finska klasser i svenska skolor har stupat på motstridiga skolpolitiska beslut både under borgerliga och under socialdemokratiska regeringar.

Jag ser en annan parallell till den finländska språksituationen i folkmajoriteternas inställning till en aktiv och fungerande tvåspråkighet. Varken i Sverige eller i Finland finns en genuin och bred förståelse för att två språk är berikande för individen både i intellektuellt och i nyttoavseende. Det bottnar troligen i den nedärvda inställningen till det nationella projektet: stat och språk bör helst sammanfalla. På ett känslomässigt plan kan minoriteter dessutom uppfattas som ett hot mot nationens enhet, exemplen från Turkiet, Kina och många andra länder är belysande.

Kan finskan leva vidare som ett starkt minoritetsspråk i Sverige? Om målet är att t.ex. 50 000 sverigefinnar i andra och tredje generationen skall behärska språket behövs det kraftåtgärder för att stöda finskan. Dess status bör höjas och inlärningsmöjligheterna mångdubblas. Finskkunskaper borde också ge konkreta fördelar i offentlig och privat tjänst.

Även om beröringspunkterna är få bör vi på finlandssvenskt håll aktivt stöda finskan i Sverige. De sverigefinska företrädarna har under de gångna trettio åren inte låtit sig utnyttjas i äktfinska propagandaförsök att ställa respektive rättigheter mot varandra. Sedan 1970-talet har många finlandssvenskar talat för finskan i grannlandet. Vi har sett det som en moralisk förpliktelse och som en praktisk handräckning till en sämre lottad minoritet. Sverigefinnarna är dessutom nyttiga brobyggare österut, vilket är viktigt med tanke på grannrelationerna.

Tabun har raserats och idag kan det officiella Sverige stöda svenskan i Finland och Finlands regering kan ge sitt bidrag till att hålla finskan levande i Sverige. Det behövs en omfattande kampanj för att göra finskan till ett synligt minoritetsspråk.

Pär Stenbäck
minister
ordförande för Kulturfonden Sverige-Finland